



دکتر مجتبی اسماعیلی
 ■ کارشناس مسائل سیاسی
 ■ همکار در مرکز مطالعات آمریکا

پیش از انتخابات؛ تلاش جو بایدن برای بازسازی روابط امنیتی با متحدان منطقه

و کاهش اعتماد کشورهای عربی به آمریکا به عنوان یک شریک امنیتی در خلیج فارس، یکی از دلایل اصلی سفر بایدن بود که کمتر مورد توجه رسانه‌ها، قرار گرفته است؛ بنابراین، توجه به این نکته پیش از انتخابات میان دوره‌ای ۲۰۲۲، بسیار مهم است.

فشار بیخ گلوی متحندان

اگرچه اولین جلسه بایدن با برخی از مسئولان کشورهای منطقه به دلیل بازسازی شراکت استراتژیک آمریکا طراحی شده بود، اما به نظر می‌رسد که در دیدار دوم به منظور اطمینان دادن به کشورهای عربی بود که آمریکا، حضور امنیتی گسترده‌ای در منطقه خواهد داشت. کاخ سفید این موضوع را تحت عنوان نتایج نشست دو جانبه آمریکا و عربستان، به صورت بیانیه نشست سران منتشر کرد.^۱ علاوه بر این، کاخ

اگر رصد کوتاهی در خصوص سفر جو بایدن به منطقه غرب آسیا و تحلیل‌های پیرامون این سفر داشته باشید، متوجه خواهید شد که هدف این سفر، مقابله با چالش‌های استراتژیک بلندمدت آمریکا، به خصوص بازسازی روابط امنیتی با متحدان غرب آسیا، پیش از انتخابات ۲۰۲۲ بوده است.

به وضوح مشخص بود که سفر جو بایدن به عربستان سعودی و رژیم صهیونیستی به دلیل مشکلات پیش روی جایگاه بین‌المللی آمریکا، صورت گرفته است. این در حالی است که هیچ‌کدام از رسانه‌های آمریکایی و غربی، به صراحت به این موضوع نپرداخته‌اند. به همین منظور، ما در این یادداشت، گذری به این موضوع خواهیم داشت. یافته‌های کلی نشان می‌دهند که سفر جو بایدن به دلیل بازسازی روابط امنیتی با متحدان غرب آسیا پیش از انتخابات میان دوره ۲۰۲۲ بوده است. سیاست خارجی آمریکا در منطقه، ارتقای منافع امنیتی ایالات متحده در منطقه، ایجاد مشارکت‌های راهبردی مؤثرتر با عربستان سعودی و سایر کشورهای عربی است. این مسائل امنیتی

¹. The Jeddah Communique: A Joint Statement Between the United States of America and the Kingdom of Saudi Arabia, June 14, 2022, <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/07/15/the-jeddah-communicuea-joint-statement-between-the-united-states-of-america-and-the-kingdom-of-saudi-arabia/>; and Joint Statement Following the Summit of the Leaders of the United States and the Gulf Cooperation Council (GCC) Countries, June <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/joint-statement-following-the-summit-the-leaders-the-united-states-and-the-gulf>

سفید تلاش کرد تا این موضوع را بازتاب دهد که بایدن، رئیس جمهور آمریکا به طور علنی چنین موضوعی را مطرح کرده است: «آمریکا از خاورمیانه خارج نخواهد شد و این خلأ را باقی نخواهد گذاشت تا روسیه، چین یا ایران، آن را پر کنند»^۱. این موضوع، بهانه خوبی برای دولت بایدن به شمار می‌رود تا به بازسازی روابط امنیتی با متحدان غرب آسیا بپردازد. البته به گونه‌ای هم تهدیدی برای متحدان خود به شمار می‌رود که به آنان، یادآوری کند جز با دولت آمریکا، به فکر همکاری امنیتی با بازیگران دیگری مانند ایران، روسیه و چین نباشند؛ زیرا اکثر کشورهای منطقه (متحدان آمریکا) به دلیل اخراج آمریکا از افغانستان و کاهش علاقه آن به ثبات صادرات انرژی جهانی قبل از جنگ اوکراین، بیانیه استراتژی ملی آمریکا (از دولت دونالد ترامپ شروع شده بود) و عدم حمایت متحد خود (اوکراین)، ناراضی بودند و به فکر جایگزین و ارتباط با قدرت‌های دیگری شده بودند.

تغییر تهدیدات امنیتی در منطقه

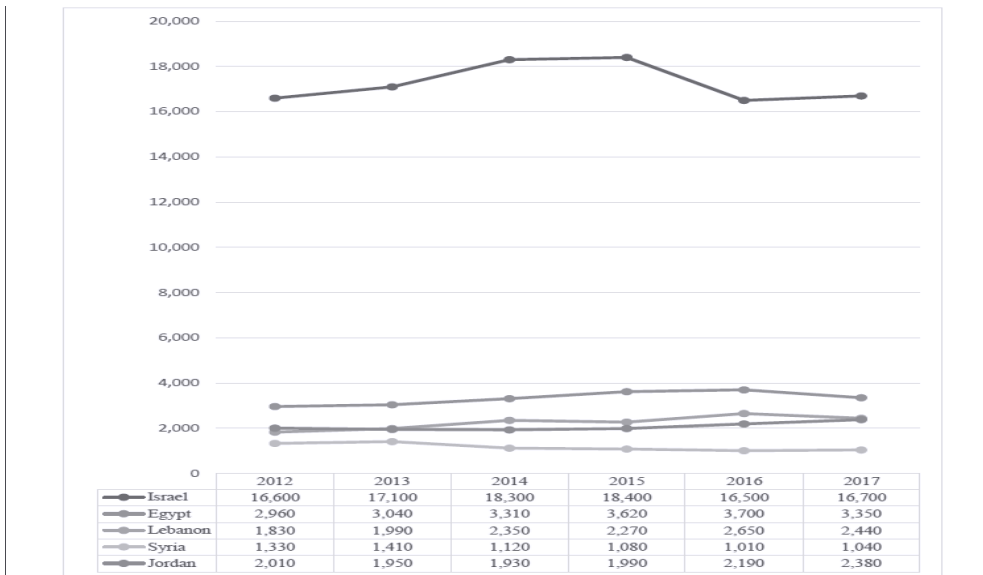
منطقه غرب آسیا به دلیل صادرات انرژی، قدرت‌گیری ایران و ورود چین و روسیه، نگرانی‌های استراتژیکی برای آمریکا به همراه داشته است. به خصوص بعد از آن که بازیگران منطقه، به خوبی دیدند که آمریکا، دولت‌ها و کشورهای متحد خود را مانند دولت افغانستان و اوکراین، در بدترین شرایط رها کرده است و از طرف دیگر، رقبای آن در منطقه، تحت هر شرایطی پای متحدان خود ایستاده‌اند؛ بنابراین، دولت جو بایدن تلاش خواهد کرد تا با القای تغییر تهدیدات امنیتی در منطقه و با ترس گسترش داعش، ایران هراسی و... به گونه‌ای دیگر حضور داشته باشد و دوباره روابط امنیتی خود را با متحدان بازسازی کند. از این رو، پیش‌بینی می‌شود که آمریکا، استراتژی گسترده‌تری در خصوص محور مقاومت انتخاب کند، زیرا تنها موضوعی که می‌تواند به احیای روابط امنیتی سه‌گانه (آمریکا رژیم و شرکای استراتژیک عرب) کمک کند، تمرکز بر استراتژی هلال شیعه و محور مقاومت

است. از طرف دیگر تاکنون آمریکا، رژیم و شرکای عرب آن، نشان نداده‌اند که می‌توانند از گسترش چنین محوری جلوگیری کنند؛ بنابراین، بهترین فرصت را برای پیاده‌سازی این استراتژی و ترمیم روابط امنیتی خود خواهند دید. البته از آنجا که چین و روسیه نیز به وضوح، در تلاش هستند تا نفوذ خود را بر شرکای استراتژیک آمریکا و همچنین سایر کشورهای منطقه، افزایش دهند و به عنوان قدرت‌های مسلط در منطقه، جایگزین آمریکا شوند، کار را برای بازسازی روابط امنیتی آن‌ها، دشوارتر می‌کند و بعید است که دولت بایدن قبل از انتخابات، به اهدافش برسد. از این رو، نویسنده بر این باور است که آمریکا، تلاش خواهد کرد تا تغییر بار را امنیتی در پیش بگیرد، به گونه‌ای که امنیت نسبی منطقه را نیز تضعیف کند.

تغییر بار امنیتی با هدف تضعیف امنیت منطقه

درست است که هنوز نقاط قوتی در روابط نظامی ایالات متحده با شرکای عرب وجود دارد و کمک‌های نظامی زیادی به آن‌ها کرده، اما عقب‌نشینی آمریکا از

1. <https://www.unews.com.lb/en/archives/16/07/2022/37956/>



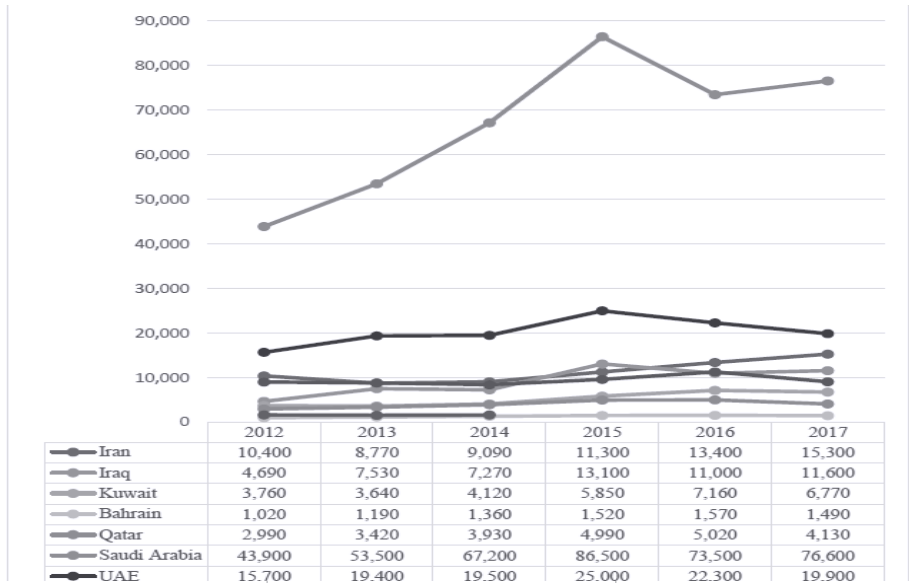
هزینه‌های نظامی سالانه کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا (منطقه فرعی عربی-اسرائیلی) از ۲۰۱۲-۲۰۱۷

1. Source: U.S. Department of State, "World Military Expenditures and Arms Transfers 2019," Bureau of Arms Control, Verification and Compliance, WMEAT 2019 Table 1 Military Expenditures And Armed Forces Personnel, 2019, <https://www.state.gov/world-military-expenditures-and-arms-transfers-2019/>.

بیشتر بار امنیتی مورد نظر خود در منطقه انجام داده بود و کمتر به مشکلات اقتصادی آن‌ها پرداخته بود. همچنین، فروش تسلیحات ایالات متحده با توجه نامشخص، به نیاز واقعی سوق داده شده و این کار را با توجه کمی به مشکلات توسعه اقتصادی منعکس شده در داده‌های درآمد سرانه در نمودار یک، انجام داده است. به بیان ساده‌تر، داده‌های دو نمودار فوق، نشان می‌دهند که بسیاری از متحدان عربی

یک مشارکت واقعی ایجاد کند؛ تمرکز بیشتری بر شرکای خود داشته باشد، تسلیحات نظامی بیشتری به آن‌ها بفروشد و مهم‌تر از همه، هزینه‌های نظامی راکه در چند سال گذشته برای این کشورها متحمل شده است، کمتر کند، به گونه‌ای که توانمندی‌های بازدارندگی و دفاعی داشته باشند؛ زیرا از دولت اوپاما، آمریکا تلاش‌های مکرری برای تحت فشار قرار دادن متحدان و شرکای عرب خود، به دلیل بر عهده گرفتن

افغانستان و عراق، بی تفاوتی به بحران اوکراین و...، همه متحدان منطقه‌ای خود را به شک انداخته یا برای آن‌ها، این سؤال را ایجاد کرده است که آیا می‌توانند به آمریکا، تکیه کنند یا خیر؟ بنابراین، دلایل متعددی از ابراز نگرانی وجود دارد که آن‌ها به فکر کاهش روابط امنیتی خود با آمریکا باشند. این سیر تحولات، نشان داد که دولت بایدن، باید به فکر بازسازی روابط خود با شرکای امنیتی‌اش باشد. در واقع،



هزینه‌های نظامی سالانه کشورهای منا (منطقه فرعی خلیج فارس) از ۲۰۱۲-۲۰۱۷

1. Source: U.S. Department of State, "World Military Expenditures and Arms Transfers 2019," Bureau of Arms Control, Verification and Compliance, WMEAT 2019 Table I Military Expenditures And Armed Forces Personnel, 2019, <https://www.state.gov/world-military-expenditures-and-arms-transfers-2019/>.

نظامی را ترمیم و بازسازی کند، ضربه بزرگی به چهره بین‌المللی و اقتصادی‌اش خواهد زد. از این رو، پیش‌بینی می‌شود که دولت بایدن و در مجموع، دولت‌مردان آمریکایی برای حفظ روابط امنیتی و نظامی با کشورهای منطقه (متحدان)، توافق‌نامه‌های امنیتی (پوچ و نمایشی) ایجاد کنند. در واقع، دولت بایدن تمایل دارد که نوع دیگری از لفاظی راجایگزین واقعیت کند تا بتواند همچنان در منطقه، حضور داشته باشد.

رسیدن به این هدف، همکاری با بازیگران بین‌المللی است که جز همکاری با بازیگران بزرگ، راهی دیگری نیز در پیش ندارند. از طرف دیگر، آمریکا جز همکاری و روابط نظامی و امنیتی با آن‌ها، قدمی برداشته است و احتمالاً هم نخواهد برداشت؛ بنابراین، یک تناقض و شکاف در این میان وجود دارد که به نظر می‌رسد دولت جو بایدن به این شکاف امنیتی، پی برده است و می‌داند که اگر نتواند این روابط امنیتی و

آمریکا، به بودجه اضافی برای سرمایه‌گذاری در توسعه مدنی نیاز دارند. در واقع، آن‌ها بیش از حد (با فشار آمریکا) هزینه نظامی داشته‌اند. در حالی که اکثر این کشورها در حوزه آموزش، قدم‌های محدودی برداشته‌اند، لذا می‌توان ادعا کرد که همکاری امنیتی آمریکا با متحدان منطقه‌ای عربی خود، مدت‌ها است که بدتر شده، زیرا کشورهای عربی تمایل دارند، جز خرید سلاح از آمریکا، به فکر توسعه باشند و راه



آمریکا هنوز به غرب آسیا نیاز دارد
 به نظر می‌رسد که آمریکا (از دولت اوباما تا کنون) بر روی زمینه‌های کلیدی همکاری آینده میان ایالات متحده و متحدان عربی و همچنین، رژیم صهیونیستی تمرکز نمی‌کند که جای بحث و بررسی دارد؛ اما آنچه باعث شد تا بیشتر کارشناسان در تحلیل، یادداشت، مقالات، کتب و...، به صراحت اعلام کنند که آمریکا،

به دنبال بازگشت به شرق آسیا و ترک غرب آسیا است، همین بی‌تفاوتی ظاهری به منطقه بوده است. البته آمریکا، هنوز به این منطقه نیاز دارد و دولت بایدن نیز تلاش خواهد کرد تا در چند حوزه کلیدی، اقداماتی انجام دهد یا آن‌ها را بازسازی کند تا بتواند روابط امنیتی خود با متحدان عربی‌اش را احیا کند و مانع همکاری آن‌ها با روسیه،

ایران و چین شود. مهم‌ترین آن دلایل عبارت‌اند از:
 - تداوم حضور نظامی ایالات متحده در منطقه؛
 - ایران هراسی با شیعه هراسی؛
 - به‌روزرسانی ناوگان تسلیحات هوایی، دریایی و زمینی؛
 - گسترش عملیات سایبری و استفاده از سیستم‌های فضایی.